

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 563/2020-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou A | K | J | K s. r. o., Športová 2071/39, Nové Mesto nad Váhom, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jakub Križan, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 24 Cpr 13/2018 z 22. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 24 Cpr 13/2018 z 22. mája 2020 porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 24 Cpr 13/2018 z 22. mája 2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet jeho právnej zástupkyne advokátskej kancelárie A | K | J | K s. r. o., Športová 2071/39, Nové Mesto nad Váhom, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 563/2020 z 15. decembra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 24 Cpr 13/2018 z 22. mája 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 24 Cpr 13/2018 domáhal určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 24 Cpr 13/2018 z 20. septembra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobe vyhovel a zároveň sťažovateľovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Okresný súd následne uznesením z 5. decembra 2019 rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľovi k rukám jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 601 € do troch dní od doručenia tohto uznesenia. Sťažovateľ odoslal 18. decembra 2019 okresnému súdu vyčíslenie a špecifikáciu náhrady trov konania spolu s prílohami. Uznesenie vyššieho súdneho úradníka z 5. decembra 2019 bolo sťažovateľovi doručené 23. januára 2020. Sťažovateľ napadol uznesenie vyššieho súdneho úradníka včas podanou sťažnosťou, ktorou namietal, že súd pri výpočte tarifnej odmeny v rámci určenia výšky náhrady trov právneho zastúpenia aplikoval nesprávne ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), nepriznal mu náhradu cestovného podľa § 15 písm. a) vyhlášky a náhradu za stratu času podľa § 15 písm. b) vyhlášky.

4. Okresný súd napadnutým uznesením z 22. mája 2020 zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka tak, že rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľovi k rukám jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 1 050,79 € do troch dní od doručenia tohto uznesenia.

5. Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv podľa ústavy, listiny a práva podľa dohovoru došlo tým, že okresný súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia z 22. mája 2020 nedostatočne vysporiadal s námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

6. Sťažovateľ namieta, že okresný súd sa nevysporiadal s otázkou týkajúcou sa stanovenia základnej sadzby tarifnej odmeny. Pri výpočte sa síce stotožnil s názorom

sťažovateľa, že v danej veci išlo o dva samostatné nároky (neplatnosť skončenia pracovného pomeru a náhrada mzdy), avšak nedostatočne sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej pri stanovení základnej sadzby tarifnej odmeny je potrebné pri vyčíslení hodnoty jedného úkonu právnej služby vychádzať z tarifnej hodnoty celkovej náhrady mzdy za obdobie, za ktoré bola priznaná. Okresný súd dospel k záveru, že v predmetnej veci predstavuje výška peňažného plnenia náhradu mzdy pri začatí poskytovania právnej služby v sume priemerného mesačného zárobku vo výške 2 656,27 € brutto, a preto považoval za nesprávny výpočet tarifnej odmeny zo sumy 47 813,04 € tak, ako to požadoval sťažovateľ. Sťažovateľ považuje uvedený záver okresného súdu za nelogický a argumentuje, že by si mohol teoreticky uplatniť svoj nárok na náhradu mzdy v konaní samostatne a za každý vyhraný spor by mu boli priznané trovy právneho zastúpenia v plnom rozsahu. Po ich sčítaní by sa sťažovateľ dostal k rovnakej sume ako v prípade, ak uvedené nároky uplatnil na súde spoločne (keďže ide jednoznačne o tzv. opakujúce sa plnenie). Sťažovateľ sa odvoláva na obdobné rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 CoPr 19/2014 v súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 CoPr 3/2014 a namieta, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu princípu právnej istoty, ktorý je založený na predvídateľnosti práva.

7. Za arbitrárny považuje sťažovateľ i postup okresného súdu pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia len z úkonov, ktoré boli zrejmé zo samotného spisu, keďže sťažovateľ nevyčísľil nárok na náhradu trov konania včas.

8. Sťažovateľ považuje za spravodlivé vzhľadom na to, že neexistuje lehota, v rámci ktorej by malo dôjsť k rozhodnutiu o výške náhrady trov konania v prípade, že existuje pochybnosť o výške trov právneho zastúpenia – ktorá v danom prípade existuje, keďže sídlo advokáta nie je totožné s miestom sídla okresného súdu, vyzvať úspešnú stranu v konaní k tomu, aby v stanovenej lehote predložila doklady preukazujúce vynaložené výdavky. Sťažovateľ si v konaní uplatnil i náhradu cestovného podľa § 15 vyhlášky a náhradu za stratu času podľa § 17 vyhlášky, pričom v sťažnosti argumentoval, že mal počas celého priebehu konania sídlo na adrese k [REDACTED]. Z uvedeného je zrejmé, že na všetky pojednávania na okresnom súde dochádzal právny zástupca

sťažovateľa z uvedenej adresy, za čo mu celkom jednoznačne patrí i nárok na náhradu cestovného a nárok na náhradu za stratu času. Podľa názoru sťažovateľa aj keby vo vzťahu k výške cestovných nákladov okresný súd rozhodnúť objektívne nevedel, keďže v spisovom materiáli absentujú doklady, ktoré by preukazovali odôvodnené náklady v súvislosti s cestovnými náhradami právneho zástupcu sťažovateľa, čo sa týka náhrady za stratu času – tak túto súd mohol priznať aj bez potreby iných dokladov, ktoré by preukazovali ich nárok.

9. Sťažovateľ tiež namieta, že spôsob, akým okresný súd rozhodol o náhrade trov konania, je zjavne účelový. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že rozsudok vo veci samej nadobudol právoplatnosť 22. novembra 2019. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyčíslil nárok na náhradu trov konania, pričom toto vyčíslenie spolu so špecifikáciou a jednotlivými prílohami podal okresnému súdu 18. decembra 2019. Až následne 23. januára 2020 bolo právnemu zástupcovi sťažovateľa doručené uznesenie o priznaní trov právneho zastúpenia, pričom toto uznesenie bolo datované k 5. decembru 2019. Sťažovateľ je toho názoru, že takýto postup okresného súdu navodzuje dojem, že vyčíslenie trov právneho zastúpenia spolu s prílohami, ktoré boli podané zo strany právneho zástupcu sťažovateľa, mal súd v čase rozhodovania o trovách právneho zastúpenia k dispozícii, a teda pri rozhodovaní o výške nároku na náhradu trov konania mal k dispozícii i listiny, o ktorých vo svojom uznesení tvrdil, že v čase rozhodovania v predmetnom spise absentovali. V prípade, ak by k takémuto účelovému konaniu zo strany okresného súdu nedošlo, nie je sťažovateľovi zrejmé, prečo už vydané uznesenie zasielal sťažovateľovi viac ako mesiac po jeho údajnom vyhotovení.

10. Sťažovateľ je toho názoru, že došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako i práva podľa dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenia účastníkov konania

11. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a zároveň ho vyzval, aby oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci. Okresnému súdu doručil i uznesenie o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie sp. zn. II. ÚS 563/2020 z 15. decembra 2020.

12. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 3/2021 zo 7. januára 2021, ktorého súčasťou je vyjadrenie zákonného sudcu k ústavnej sťažnosti. Zákonný sudca uviedol, že považuje napadnuté uznesenie za zákonné, spravodlivé a dostatočne odôvodnené, preto sa necíti kompetentný sa k ústavnej sťažnosti podrobnejšie vyjadrovať. Predseda okresného súdu oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci ústavným súdom.

13. Ústavný súd upovedomil podľa § 126 zákona o ústavnom súde obchodnú spoločnosť AERZEN SLOVAKIA, s. r. o., Pezinská 18, Malacky, ako zúčastnenú osobu v konaní pred ústavným súdom a žalovanú v konaní pred okresným súdom o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie, zaslal jej sťažnosť a uznesenie o prijatí sp. zn. II. ÚS 563/2020 z 15. decembra 2020 na prípadné vyjadrenie v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia. Zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrila.

14. Ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 3/2021 zo 7. januára 2021. Právna zástupkyňa sťažovateľa k vyjadreniu predsedu okresného súdu nezaujala stanovisko.

15. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy, účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania,

keďže na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

22. Podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

23. Podľa § 239 ods. 1 Civilného sporového poriadku proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

24. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

25. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

26. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

27. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

28. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

29. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

30. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie

z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovaného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

31. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, ešte neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018), a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

32. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nesprávnou aplikáciou právnych predpisov upravujúcich rozhodovanie o výške trov konania a nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia, v ktorom sa nevysporiadal s relevantnými námietkami sťažovateľa uplatnenými v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka.

33. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa spočívajúcej v nesprávnom určení tarifnej hodnoty za jeden úkon právnej služby okresným súdom poukazuje ústavný súd na tú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia z 22. mája 2020, v ktorom sa uvádza:

„V predmetnej veci došlo k spojeniu dvoch konaní, nakoľko konanie o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a konanie o náhrade mzdy je možné viesť ako dve samostatné konania. V zmysle § 10 ods. 2 vyhlášky sa za tarifnú hodnotu považuje výška

peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Pri začatí poskytovania právnej služby predstavuje výška peňažného plnenia náhradu mzdy v sume priemerného mesačného zárobku vo výške 2.656,27 eur brutto, preto je nesprávny výpočet tarifnej odmeny zo sumy 47.813,04 eur, tak ako to požaduje žalobca. Tarifná hodnota za jeden úkon právnej služby zo sumy 2.656,27 eur je 111,21 eur.“

34. Z už citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd pri určení tarifnej hodnoty za jeden úkon právnej pomoci vychádzal z toho, že v konaní boli uplatnené dva nároky – určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a nárok na náhradu mzdy. Čo sa týka tarifnej hodnoty nároku na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, ide bezpochyby o prípad, keď hodnotu veci nemožno vyjadriť v peniazoch, preto bude tarifnou hodnotou podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky 1/13 výpočtového základu.

35. V súvislosti s určením tarifnej hodnoty nároku na náhradu mzdy aplikoval okresný súd ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby, teda v posudzovanej veci zo sumy priemerného mesačného zárobku vo výške 2 656,27 €.

36. Ústavný súd z výroku rozsudku okresného súdu týkajúceho sa nároku na náhradu mzdy zistil, že žalovanému bola uložená povinnosť poskytnúť sťažovateľovi „náhradu mzdy v sume jeho priemerného mesačného zárobku vo výške 2 656,27 € brutto, a to odo dňa 8. 6. 2018 až do času, keď mu žalovaný umožní pokračovať v práci“. Podľa názoru ústavného súdu z citovaného výroku rozsudku okresného súdu vyplýva, že ide o opakujúce sa plnenie a bude potrebné postupovať podľa § 10 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorého tarifná hodnota sa určí súčtom hodnôt týchto plnení; ak ide o plnenie na čas dlhší ako päť rokov alebo o plnenie na čas neurčitý, tarifnou hodnotou je päťnásobok ročného plnenia. V právnej veci sťažovateľa nepovažuje ústavný súd aplikáciu § 10 ods. 2 okresným súdom za ústavne konformnú a poukazuje na to, že predmetné ustanovenie sa uplatňuje

v prípadoch, keď počas konania došlo (z rôznych dôvodov) k zmene výšky žalobou uplatneného peňažného plnenia, ceny veci či práva, čo ale nie je prípad sťažovateľa.

37. Z citovaného odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je zrejmé, akými úvahami sa okresný súd riadil pri určovaní tarifnej hodnoty pri nároku na náhradu mzdy a čo ho viedlo k záveru, že nejde o opakujúce sa plnenie, a naopak, ako dospel k záveru, že je potrebné aplikovať § 10 ods. 2 vyhlášky. Preto túto časť odôvodnenia napadnutého uznesenia považuje ústavný súd za arbitrárnu a nepreskúmateľnú, v rozpore s požiadavkami kladenými na kvalitu odôvodnenia súdnych rozhodnutí.

38. V súvislosti s námietkou arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu z 22. mája 2020, ktorú vidí sťažovateľ v tom, že okresný súd vychádzal pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia len z úkonov, ktoré boli zrejmé zo samotného spisu, keďže sťažovateľ nevyčíslil nárok na náhradu trov konania včas, poukazuje ústavný súd na relevantnú časť tohto rozhodnutia, kde okresný súd uvádza:

„Súd môže rozhodovať len o náhrade trov konania, ktoré vyšli v konaní najavo. Pokiaľ strana konania v priebehu sporu nepreukázala svoje trovy, pri určení ich výšky súd prihliada len na údaje známe z konania, dodatočné účtovanie nie je prípustné. Pokiaľ ide o úkony právnej služby, ktoré zo spisu nevplývajú, tieto bude treba iniciatívne preukazovať. Špecifikáciu a výšku uplatňovaných trov je potrebné z vlastnej iniciatívy predložiť pred vydaním uznesenia o výške náhrady trov konania, k čomu v predmetnej veci nedošlo, preto vyšší súdny úradník správne pri vyčíslení vychádzal z trov vyplývajúcich zo súdneho spisu.“

39. Ústavný súd tu predovšetkým dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej *„vigilantibus iura scripta sunt“*, t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane včasnej špecifikácie

uplatňovaných trov konania. Ústavný súd zastáva názor, že trovy konania nie je nevyhnutné vyčíslit' ihneď pri každom procesnom úkone, ktorý predchádzal vyhláseniu, resp. vydaniu rozhodnutia, avšak špecifikáciu a výšku uplatňovaných trov (najmä tých, ktoré nevyplývajú zo spisu) je potrebné z vlastnej iniciatívy (teda nie na výzvu súdu, ako sa domnieva sťažovateľ, resp. jeho právna zástupkyňa) predložiť pred vydaním uznesenia o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového konania. Pokiaľ strana v priebehu sporu ešte neuplatnila svoje trovy alebo ich nepreukázala, pri určení ich výšky súd prihliada len na údaje známe z konania; dodatočné účtovanie nie je prípustné.

40. Z pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 24 Cpr 13/2018 ústavný súd zistil, že v čase, keď vyšší súdny úradník uznesením rozhodol o výške trov konania (5. decembra 2019), nebolo jeho súčasťou vyčíslenie trov sťažovateľa (doručené okresnému súdu 19. decembra 2019). Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd postupoval správne, keď prihliadal len na údaje známe z konania. Vo vzťahu k náhrade cestových výdavkov advokáta to znamená, že ich nepriznal, keďže ich zo spisu nebolo možné určiť. Iná situácia je podľa názoru ústavného súdu pri rozhodovaní o náhrade za stratu času, ktorú bolo možné v prípade sťažovateľa priznať, keďže zo spisu vyplýva, že miesto sídla okresného súdu je odlišné od sídla advokátskej kancelárie a tiež je možné približne určiť, ako dlho trvá presun medzi týmito miestami.

41. Námietku sťažovateľa, ktorou poukazuje na časový odstup medzi vydaním napadnutého uznesenia okresného súdu z 5. decembra 2019 a jeho doručením 23. januára 2020, považuje ústavný súd za účelovú, nemajúcu v okolnostiach posudzovanej veci ústavnoprávnu relevanciu, preto sa ňou pri posudzovaní ústavnej sťažnosti nezaoberal.

42. Podľa názoru ústavného súdu sa okresný súd v právnej veci sťažovateľa natoľko odchýlil od ustanovení dotknutých právnych predpisov, že zásadne poprel ich účel a význam, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie okresného súdu neakceptovateľné, neudržateľné a jeho nedostatočné odôvodnenie je zároveň príčinou vyslovenia záveru o jeho arbitrárnosti.

43. V dôsledku už uvedených nedostatkov poskytnutej súdnej ochrany zo strany okresného súdu, ktorá nezodpovedá právu sťažovateľa na ústavne konformný výklad a aplikáciu zákonných noriem a na riadne odôvodnenie rozhodnutia v jeho právnej veci ako významných súčastí práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

44. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

45. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu (predovšetkým dôvody uvedené v bodoch 36 až 40), bolo pre dovŕšenie ochrany porušených práv potrebné využiť aj právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, resp. podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

46. Pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu z 5. decembra 2019 vydanému vyšším súdnym úradníkom bude povinnosťou okresného súdu predovšetkým náležite ju posúdiť, ustáliť spôsob určenia základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta, aplikovať relevantnú právnu úpravu ústavne konformným spôsobom, a následne jasne a zrozumiteľne odôvodniť právne závery, ku ktorým dospel a na ktorých založil svoje rozhodnutie.

47. V ďalšom postupe je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Okresný súd je tiež

viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Náhrada trov konania

48. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

49. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním právnou zástupkyňou.

50. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1062 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavovala sumu 177 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony 375,24 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa predložil ústavnému súdu osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 450,29 € (bod 3 výroku nálezu).

51. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu